

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion eläkerahastosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion eläkerahastosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta (HE 126/2025 vp): Asia on saapunut sosiaali- ja terveysvaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava valtiovarainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- erityisasiantuntija Helka Liu, valtiovarainministeriö
- osastopäällikkö Liisa Siika-aho, sosiaali- ja terveysministeriö
- toimitusjohtaja Timo Löyttyniemi, Valtion Eläkerahasto

Valiokunta on saanut ilmoitukset, ei lausuttavaa:

- Finanssivalvonta
- Keva

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

(1) Valtion eläkejärjestelmän piiriin kuuluvat eläkkeet maksetaan valtion talousarvion määrärahoista. Valtion eläkejärjestelmästä maksettavien eläkkeiden maksamisesta valtiolle aiheutuvien menojen tasaamiseksi on valtion talousarvion ulkopuolinen Valtion eläkerahasto, johon kootaan varoja, joilla valtion eläkevastuun menorasitusta voidaan tasata ajallisesti. Rahasto saa varansa eläkemaksuista ja eräistä niihin liittyvistä maksuista sekä sijoitustoimintansa tuotoista. Rahastoon kertyneet varat ovat valtion varoja, jotka on uskottu rahaston hallintaan.

(2) Voimassa olevan Valtion eläkerahastosta annetun lain (1297/2006) 6 §:n mukaan Valtion eläkerahastosta siirretään vuosittain valtion talousarvioon 45 prosenttia valtion eläkemenosta. Esityksessä ehdotetaan, että Valtion eläkerahastosta valtion talousarvioon siirrettävää määrää lisätään nykyisestä 1,2 prosenttiyksiköllä vuosittain, ja vuodesta 2028 alkaen rahastosta talousarvioon siirrettävä määrä on pysyvästi 46,2 prosenttia valtion eläkemenosta. Lisäksi vuodelta 2027

Valiokunnan lausunto StVL 10/2025 vp

Valtion eläkerahastosta tehtävää siirtoa ehdotetaan lisättävän kertaluonteisesti 18,7 prosenttiyksiköllä siten, että valtion talousarvioon siirrettävä määrä on yhteensä 63,9 prosenttia valtion vuotuisesta eläkemenosta.

(3) Ehdotettujen muutosten tavoitteena on lisätä Valtion eläkerahastosta tehtävien talousarvio-siirtojen määrää eläkemenojen katteeksi, jolloin valtion velanottotarve vähenee. Ehdotuksen taustalla on pääministeri Petteri Orpon hallituksen puoliväliriihessä 23.4.2025 tekemä linjaus siirron kasvattamisesta.

(4) Esityksen mukaan siirron kasvattaminen 1,2 prosentilla kasvattaa vuosittaista rahastosta valtion talousarvioon tehtävää siirtoa noin 66 miljoonaa euroa vuosittain vuosien 2026—2029 aikana. Rahastosta tehtävän siirron määrä jäisi pysyvästi 46,2 prosenttiin eläkemenosta vuodesta 2028 alkaen, mikä kasvattaisi siirtoja valtion talousarvioon myös tulevaisuudessa. Lisäksi eläkemenojen kattaminen 18,7 prosenttiyksikön lisäsiirrolla vuonna 2027 merkitsisi arviolta 1050 miljoonan euron lisäsiirtoa valtion talousarvioon, mikä vähentäisi valtion velanottotarvetta yli miljardilla eurolla.

(5) Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunta pitää sinänsä perusteltuna, että Valtion eläkerahaston rahoitintilanteen ollessa tavoitteen mukainen rahaston varoja käytetään eläkemenojen tasaamiseksi aikana, jolloin eläkemenot ovat suurimmillaan 2020-luvulla. Tämä tasaa myös eläkemenojen aiheuttamaa rasitusta sukupolvien välillä oikeudenmukaisesti. Valiokunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että Valtion eläkerahastosta valtion talousarvioon tehtävän siirron kasvattaminen vähentää tuleviin eläkkeisiin kerättävän puskurirahaston tasoa ja voi johtaa rahaston koon supistumiseen, jos rahaston sijoitustuotot jäävät odotettua matalammiksi.

(6) Ylimääräisellä miljardin siirrolla sekä talousarviosiirron noin 66 miljoonan euron vuotuisella kasvulla ei saadun selvityksen mukaan ole todennäköisesti suurta vaikutusta rahaston sijoitustoiminnalle, koska valtion eläkemenojen kasvun vuoksi rahasto on jo huomionut kokonaisriskitasossa, että rahaston tuloutukset valtiolle tulevat kasvamaan. Tehdyt lisäsiirrot vähentävät kuitenkin sijoituksia pysyvästi myös tulevina vuosina ja lisäksi tuotoille saatavat tuotot menetetään. Hallituksen esityksen ja valiokunnan saaman selvityksen mukaan kertaluonteisen siirron vaihtoehtoiskustannus sijoitusten historiatietoon perustuvan keskimääräisen 5,5 prosentin tuotto-odotuksella ja 2,5 prosentin velanhoidokustannuksella on 2,0 miljoonaa euroa vuonna 2026, 35,5 miljoonaa euroa vuonna 2027, 38,6 miljoonaa euroa vuodelle 2028 ja 41,7 miljoonaa euroa vuonna 2029, jolloin siirron kokonaiskustannus olisi neljältä vuodelta yhteensä 117,8 miljoonaa euroa. Viime vuoden noin 8,0 prosentin tuotto-odotuksella ja 2,5 prosentin velanhoidokustannuksella vaihtoehtoiskustannus on 3,6 miljoonaa euroa vuonna 2026, 65,2 miljoonaa euroa vuonna 2027, 72,4 miljoonaa euroa vuonna 2028 ja 80 miljoonaa euroa vuonna 2029, jolloin siirron kokonaiskustannus olisi neljältä vuodelta yhteensä 221,3 miljoonaa euroa.

(7) Syyskuun 2025 budjettiriihessä hallitus linjasi lisäksi tehtävistä noin 100 miljoonan euron vuosittaisista lisäsiirroista vuodesta 2027 alkaen sekä Valtion eläkerahaston sijoitustoiminnan tuottotavoitteen nostamisesta. Säädösvalmistelu lisäsiirroista on tarkoitus tuoda eduskunnan käsitteilyyn erillisellä hallituksen esityksellä siten, että muutos tulee voimaan vuoden 2027 alusta.

Valiokunnan lausunto StVL 10/2025 vp

Valiokunta painottaa, että eläkejärjestelmän kestävyys varmistamiseksi Valtion eläkerahastosta tehtävästä siirrosta ei saa muodostua mekanismia, jota käytetään toistuvasti valtion velan kattamiseksi. Toistuvat kertaluonteiset lisäsiirrot vaikeuttavat Valtion eläkerahaston sijoitusten riskitason ylläpitämistä ja voivat pienentää sijoitusten tuotto-odotuksia, mikä puolestaan vaikeuttaa Valtion eläkerahaston tehtävää pitkän aikavälin eläkemenojen tasaajana.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Sosiaali- ja terveysvaliokunta esittää,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 22.10.2025

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Krista Kiuru sd
varapuheenjohtaja Mia Laiho kok
jäsen Kim Berg sd
jäsen Maaret Castrén kok
jäsen Bella Forsgrén vihr
jäsen Aki Lindén sd
jäsen Hanna-Leena Mattila kesk
jäsen Ville Merinen sd
jäsen Minna Reijonen ps
jäsen Anne Rintamäki ps
jäsen Pia Sillanpää ps
jäsen Oskari Valtola kok
jäsen Ville Väyrynen kok
jäsen Henrik Wickström r
varajäsen Mari Kaunistola kok
varajäsen Laura Meriluoto vas

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Sanna Pekkarinen

Valiokunnan lausunto StVL 10/2025 vp
Eriävä mielipide 1 /sd, kesk, vihr, vas

Eriävä mielipide 1

Perustelut

Hallitus esittää 18,7 prosenttiyksikön lisäsiirtoa valtion eläkerahastosta (VER) valtion talousarvioon vuodelle 2027. Eläkemenojen kattaminen lisäsiirrolla Valtion eläkerahastosta vähentää valtion velanottotarvetta vuonna 2027 noin 1 050 miljoonaa euroa. Lisäksi hallitus esittää, että rahastosta talousarvioon vuosittain siirrettävää määrää lisättäisiin nykyisestä 1,2 prosenttiyksiköllä vuodesta 2026 lähtien, mikä kasvattaisi vuosittaista siirtoa noin 66 miljoonaa euroa vuosittain vuosien 2026—2029 aikana. Vuodesta 2028 alkaen talousarvioon siirrettävä määrä olisi pysyvästi 46,2 prosenttia valtion eläkemenosta ja vuonna 2027 siirrettävä määrä olisi lisäsiirto huomioiden kokonaisuudessaan 63,9 prosenttia valtion eläkemenosta. Siirrot laskevat vastaavasti eläkerahaston puskurirahaston tasoa ja lisäävät eläkerahaston kassavarojen tarvetta vuodesta 2026 alkaen ja etenkin vuonna 2027. Hallituksen esitykseen HE 126/2025 vp sisältyvien siirtojen lisäksi hallitus on linjannut budjettiriihessään syyskuussa 2025, että Valtion eläkerahastosta jatketaan noin 100 miljoonan euron lisäsiirtoja vuodesta 2027 alkaen. Lisäksi Valtion eläkerahaston sijoitustoiminnan tuottotavoitetta nostetaan. Tästä eduskunnalle annetaan uusi hallituksen esitys, joka tulisi voimaan vuoden 2027 alusta.

Hallitus peittelee ennätyksellistä velanottoaan vippaamalla rahoitusta Valtion eläkerahastosta (VER) vuonna 2027. Näin julkinen velka ja tulevat korkomenot pienenevät, mutta samalla julkinen sijoitusvarallisuus ja sen tulevat tuotot pienenevät. Hallituksen esityksen mukaan lisäsiirto vähentäisi sijoitussalkun kokoa ja täten altistaisi rahastoa heikkojen tuottonäkymien vaikutuksille. Toistuuksaan kertaluonteiset lisäsiirrot saattavat vaikeuttaa riskitason ylläpitämistä ja vaikuttaa negatiivisesti oletettuihin tuottoihin. Sosiaali- ja terveysministeriön arvion mukaan tämä voi luoda haasteen tulevien vuosien talousarviosiirtojen toteuttamiselle ja suunnittelulle valtion eläkejärjestelmän rahoitukselle. Valtiovarainministeriön mukaan epätietoisuus tulevista siirroista voi aiheuttaa rahastolle tarvetta pitää likvidejä ja vähäriskisiä varoja salkussa siirtojen mahdollistamiseksi.

Valiokunnan valtiovarainministeriöltä saaman selvityksen mukaan maltillisella 5,5 prosentin sijoitustuotto-odotuksellakin verrattuna 2,5 prosentin velanhoidon kustannukseen hallituksen velkakikkailun kustannus tulee olemaan 35,5 miljoonaa euroa vuonna 2027 ja kumulatiivisesti vuosina 2026—2029 peräti 117,8 miljoonaa euroa. Mainittu 5,5 prosenttia on ollut VER:n sijoitusten keskituotto vuodesta 2001 alkaen. Kahdeksan prosentin tuotolla laskettuna kustannus olisi 65,2 miljoonaa euroa vuonna 2027 ja kumulatiivisesti kehyskaudella 221,2 miljoonaa euroa. Pidämme valtion eläkerahojen lainaamista budjettiin jo lähtökohtaisesti ongelmallisena, mutta tilanteessa, jossa saisimme lainan markkinoilta edullisemmalla ratkaisulla, pidämme hallituksen pelaamista eläkevaroilla kohtuuttomana ja veronmaksajien etujen vastaisena.

Mielipide

Edellä olevan perusteella esitämme,

että lakiehdotus hylätään.

Valiokunnan lausunto StVL 10/2025 vp
Eriävä mielipide 1 /sd, kesk, vihr, vas

Helsingissä 22.10.2025

Aki Lindén sd
Krista Kiuru sd
Kim Berg sd
Ville Merinen sd
Hanna-Leena Mattila kesk
Bella Forsgrén vihr
Laura Meriluoto vas